

SZKOŁA PONADGIMNAZJALNA

Treści nauczania, materiały pomocnicze

SZKOŁA PONADGIMNAZJALNA

Tematy do zajęć:

Klasa I

1. Źródła a opracowania – gdzie szukać informacji o naszym mieście
2. Heraldyka kwidzyńska – źródła
3. Położenie geograficzne Kwidzyna
4. Osadnictwo ziemi kwidzyńskiej w świetle badań archeologicznych
5. Kwidzyn miastem krzyżackim czy biskupim?
6. Średniowiecze w Kwidzynie – rozwój przestrzenny miasta, układ ulic
7. Znane postaci średniowiecza – Bł. Dorota, Mikołaj Wodka, Jan z Kwidzyna
8. W wirze wielkiej polityki – wojny XVI – XVIII w.
9. Kwidzyn sceną wielkich wojen – XVIII- XIX w.
10. Jak wyglądał Kwidzyn dwa, trzy wieki temu?

SZKOŁA PONADGIMNAZJALNA

Tematy do zajęć:

Klasa II

1. Kwidzyn stolicą rejencji kwidzyńskiej – miasto urzędnicze czy garnizonowe?
2. Kanterowie – drukarze z pokolenia na pokolenie
3. Neogotyck w Kwidzynie
4. Czy zabytki w Kwidzynie są tylko z czerwonej cegły?
5. Szkolnictwo w Kwidzynie w okresie rejencji
6. Kwidzyn miastem wielu wyznań
7. „Czy Kwidzyn miał łączność ze światem”?
8. Jak wyglądał Kwidzyn na przełomie XIX i XX wieku?
9. Plebiscyt na Powiślu
10. Polskie Gimnazjum w Kwidzynie

SZKOŁA PONADGIMNAZJALNA

Tematy do zajęć:

Klasa III

1. Kwidzyn w 1945 roku
2. Wymiana demograficzna mieszkańców – tworzymy mapę rodów kwidzyńskich
3. Szukamy pozostałości po byłych mieszkańcach ziemi kwidzyńskiej - Cmentarze kwidzyńskie
4. Oświata w Kwidzynie
5. Życie kulturalne miasta 1945 – 1990
6. Zakłady przemysłowe Kwidzyna jego wizytówką
7. Patroni kwidzyńskich ulic
8. 1981-1989 - od Stanu Wojennego do Okrągłego Stołu
9. Jak zmienił się Kwidzyn w ostatnim dwudziestoleciu
10. Kwidzynianie w Polsce i na świecie – szukamy znanych postaci

SZKOŁA PONADGIMNAZJALNA

Tematy do zajęć:

Klasa IV

1. Gmina Miejska Kwidzyn – najważniejsze urzędy i instytucje, jednostki organizacyjne, spółki miejskie
2. Organizacje pozarządowe w Kwidzynie, czym się zajmują
3. Lokalne media: prasa, radio, TV, internet
4. Kwidzyn miastem przemysłowym czy turystycznym? Perspektywy rozwoju Kwidzyna.

Analiza SWOT

5. Kwidzyn a ekologia
6. Rynek pracy w Kwidzynie
7. Działania władz lokalnych na rzecz miasta - piszemy list do burmistrza
8. To warto zobaczyć w Kwidzynie...
9. Honorowi Obywatele Kwidzyna
10. Miasta partnerskie

SZKOŁA PONADGIMNAZJALNA

Klasa I

SZKOŁA PONADGIMNAZJALNA

Klasa I

1. Źródła a opracowania – gdzie szukać informacji o naszym mieście

Treści:

Analiza źródeł do poznania historii regionu. Skąd czerpać wiedzę o Kwidzynie? Zwrócenie uwagi na podział źródeł, tzn. na źródła niepisane, pisane; jaka jest różnica pomiędzy źródłem a opracowaniem, znaczenie ikonografii w badaniach nad historią, rola map i planów w poszukiwaniach informacji, omówienie podstawowej literatury z zakresu historii Kwidzyna. Kształcenie umiejętności korzystania z różnych rodzajów źródeł

Uwaga: zwrócenie uwagi na wielość dokumentów i opracowań w języku niemieckim, ze szczególnym wskazaniem na trudność, polegającą na znajomości pisma gotyckiego, którego nieznajomość powoduje wiele wypaczeń w odczytywaniu treści źródeł, np. nazewnictwa, nazw własnych, etc.

Literatura dla nauczyciela:

Miśkiewicz B., *Wprowadzenie do badań historycznych*, Poznań 1993

Pawlak M., Serczyk J., *Podstawy badań historycznych*, Bydgoszcz 1991

Świeżawski A., *Warsztat naukowy historyka. Wstęp do badań historycznych*, Częstochowa 2001

Materiały pomocnicze dla nauczyciela:

Przykłady źródeł związanych z dziejami Kwidzyna, które można wykorzystać na zajęciach:

Sieradzan W., *Zakon krzyżacki i jego państwo w Prusach. Wybór tekstów źródłowych*, pod red. A. Radziwińskiego, Toruń 2005

Jan Długosz, *Roczniki czyli kroniki sławnego Królestwa Polskiego*, ks. 10 (1406-1412), Warszawa 1982

Jan Długosz, *Banderia Prutenorum*, wyd. K. Górski, Warszawa 1958, nr 8

Plebiscyty na Warmii, Mazurach i Powiślu w 1920 roku. Wybór źródeł. Wydali Piotr Stawecki, Wojciech Wrzesiński, Rozprawy i Materiały Ośrodka Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie, nr 95, Olsztyn 1986

Przykłady opracowań:

Biskup M., Labuda G., *Dzieje Zakonu Krzyżackiego w Prusach*, Gdańsk 1986

Krantz Domasłowska L., *Katedra w Kwidzynie*, Toruń 1999

Seria wydawnicza „Zeszyty kwidzyńskie”, Towarzystwo Miłośników Ziemi Kwidzyńskiej

Seria wydawnicza „Krople Historii”, Kwidzyńskie Centrum Kultury

Kwidzyn. Dzieje miasta, pod red. K. Mikulskiego i J. Liguz, Kwidzyn 2004

Przykłady czasopism:

„Gazeta Polska dla powiatów nadwiślańskich” – ukazywała się w Kwidzynie w okresie plebiscytu 1920 r.

„Kurier Kwidzyński”

„Kurier Powiatu Kwidzyńskiego”

„Dziennik Bałtycki”

Dla chętnych – wybór opracowań niemieckich:

Wernicke E., *Marienwerder, Geschichte der ältesten Stadt der Reichsdeutschen Ostmark*,
Marienwerder 1933

Toeppen M., *Geschichte der Stadt Marienwerder und ihrer Kunstbauten*, Marienwerder 1875

Diehl F., *Marienwerder, Geschichte der Stadt*, Marienwerder 1920

(proponowane opracowania dostępne na stronie Wirtualnego Muzeum Kwidzyna www.muzeum.kwidzyn.pl oraz w pracowni regionalnej przy Kwidzyńskim Centrum Kultury, ul. Słowiańska 13)

SZKOŁA PONADGIMNAZJALNA

Klasa I

2. Heraldyka kwidzyńska – źródła

Treści:

Znajomość definicji heraldyki oraz podstawowej terminologii. Ogólna znajomość budowy herbu i metody badawcze w zakresie heraldyki. Znajomość źródeł heraldycznych oraz definicji sfragistyki. Przy omawianiu różnych źródeł warto wprowadzić takie pojęcia jak numizmatyka, filatelistyka, filokartystyka, leksykologia, falerystyka, kartografia, ikonografia. Znajomość heraldyki związanej z Kwidzynem oraz powiatem kwidzyńskim.

Literatura dla nauczyciela:

Śliwiński B., Możejko B., Herby miast, gmin i powiatów województwa pomorskiego. T. 2, 2004

Śliwiński B., Możejko B., Heraldyka kwidzyńska, w: Kwidzyn. Dzieje miasta, pod red. K. Mikulskiego i J. Liguz, Kwidzyn 2004, s. 13-31

Obremska A., Kwidzyn 2005

Materiały pomocnicze dla nauczyciela:

1. Fotografie różnych źródeł, przedstawiających elementy, związane z heraldyką Kwidzyna i powiatu kwidzyńskiego,
2. uchwały poszczególnych rad wchodzących w skład powiatu kwidzyńskiego w sprawie przyjęcia herbu, flagi, sztandaru, etc. (dostępne na stronach BIP poszczególnych urzędów)

SZKOŁA PONADGIMNAZJALNA

Klasa I

3. Położenie geograficzne Kwidzyna

Treści:

Określenie położenia geograficznego Kwidzyna i ziemi kwidzyńskiej, zróżnicowanie przestrzenne elementów środowiska geograficznego, znajomość podstawowych informacji na temat gleby, klimatu, budowy geologicznej, świata zwierząt i roślinności. Informacje na temat pomników przyrody oraz rezerwatów, ciekawostki geograficzno - przyrodnicze

Literatura dla nauczyciela:

Kwidzyn, *Z dziejów miasta i okolic*, pod red. A. Wakara, Olsztyn 1982

Kwidzyn. Dzieje miasta, pod red. K. Mikulskiego i J. Liguz, Kwidzyn 2004

Powiat kwidzyński, Nasza Mała Ojczyzna, pod red. M. Wesołowskiego, Kwidzyn 2003

Barganowski A., Michalik H., *Przewodnik po Powiślu. Powiat Kwidzyński*, Kwidzyn 2007

Zielony skarbiec powiatu kwidzyńskiego, pod red. Ewy Romanow, Stowarzyszenie „Eko-Inicjatywa”, Kwidzyn 2007

Drozdowski E., Deglacjacja Dolnego Powiśla w środkowym Würmie i związane z nią środowiska depozycji osadów, *Prace Geograficzne PAN nr 132*, Wrocław, Warszawa, Kraków, Gdańsk, 1979

Kozłowska M., Kozłowski I., *Objaśnienia do szczegółowej mapy geologicznej Polski*, Arkusz Kwidzyn, Warszawa 1985

Warto skorzystać z dokumentu „Program Ochrony Środowiska dla Miasta Kwidzyna na lata 2008 – 2015”, załącznik do uchwały Rady Miejskiej nr XXVI/157/08 z dnia 16.12.08r., dostępny na stronie BIP Urzędu Miejskiego

Do wykorzystania wątków historycznych w tej jednostce, warto sięgnąć:

Wendt Z., *Katrynka. Graniczna struga*, Kwidzyn 2006

Map i planów można szukać w internecie: www.muzeum.kwidzyn.pl ;

www.mapy.eksploracja.pl

Materiały pomocnicze dla nauczyciela:

Warto wykorzystać umiejętność posługiwania się mapą oraz przypomnieć informacje o posługiwaniu się mapą historyczną jako źródłem wiedzy. Ciekawostką może być analiza starych planów Kwidzyna, na których można prześledzić cieki wodne, zebrać ciekawostki, jak np. fakt istnienia tzw. kurzawek w miejscach, w których dziś już ich nie ma, zaobserwować istniejące w dawniejszych czasach cieki wodne wokół miasta. Warto te zajęcia poprowadzić nie tylko „ściśle” geograficznie, ale odnieść się do historii, wspomnieć o katastrofach, związanych z obfitymi opadami deszczu, zwrócić uwagę, że nie do końca Kwidzyn położony jest „na górze”, co sugeruje widok od strony Korzeniewa, ale „w dole”, co widać od strony Grudziądza i Prabut – warto pokazać, że teren, na którym leży Kwidzyn jest obfity w różnego rodzaju cieki wodne.

SZKOŁA PONADGIMNAZJALNA

Klasa I

4. Osadnictwo ziemi kwidzyńskiej w świetle badań archeologicznych

Treści:

Archeologia jako nauka wspomagająca badania historyczne. Ogólna orientacja na temat różnorodnych badań archeologicznych, prowadzonych z Kwidzynie w ostatnich latach, ocena stanu wiedzy o najstarszych dziejach regionu, informacje na temat kształtowania się osadnictwa z uwzględnieniem takich cech jak wielokulturowość, a potem wielonarodowość.

Znajomość postaci, związanych z archeologią kwidzyńską: Waldemar Heym, Mieczysław Haftka i Antoni J. Pawłowski

Ogólne informacje na temat odkryć archeologicznych w kwidzyńskiej Katedrze (rozwińcie tematu pochówku biskupów i Wielkich Mistrzów na kolejnych zajęciach)

Literatura dla nauczyciela:

Kwidzyn, *Z dziejów miasta i okolic*, pod red. A. Wakara, Olsztyn 1982

Badania archeologiczne w woj. elbląskim w latach 1980 – 1983, pod red. Jana Przały, Malbork 1987

Pawłowski A.J., Stare miasto w Kwidzynie w świetle badań archeologicznych – architektonicznych w latach 1994-2001, Kwidzyn 2002

Kwidzyn. Dzieje miasta, pod red. K. Mikulskiego i J. Liguz, Kwidzyn 2004

Katedra w Kwidzynie. Tajemnica krypt, pod red. M. Grupy i T. Kozłowskiego, Kwidzyn 2009

Osadnictwo nad Dolną Wisłą w średniowieczu, pod red. Stanisława Gierszewskiego, seria wydawnicza Wisła w dziejach i kulturze Polski, Warszawa 1989

Materiały pomocnicze dla nauczyciela:

Zdjęcia Kwidzyna z lotu ptaka

Plany miasta Kwidzyna z różnych okresów, mapy ziemi kwidzyńskiej

Map i planów można szukać w internecie: www.muzeum.kwidzyn.pl ;

www.mapy.eksploracja.pl

SZKOŁA PONADGIMNAZJALNA

Klasa I

5. Kwidzyn miastem krzyżackim czy biskupim?

Treści:

Usystematyzowanie informacji o najstarszym osadnictwie, Geneza grodu i miasta Kwidzyna, początki średniowiecznego Kwidzyna, dzieje zamku biskupiego i jego jurydyki, Kwidzyn jako stolica diecezji pomezkańskiej, życie codzienne miasta, wilkierze. Udział miasta w ważnych wydarzeniach politycznych, Związek Pruski 1440 r., usystematyzowanie informacji na temat odkryć archeologicznych w kwidzyńskiej Katedrze, dlaczego chowano w Kwidzynie Wielkich Mistrzów Zakonu Krzyżackiego?

Literatura dla nauczyciela:

Kwidzyn. Dzieje miasta, pod red. K. Mikulskiego i J. Liguz, Kwidzyn 2004

Katedra w Kwidzynie. Tajemnica krypt, pod red. M. Grupy i T. Kozłowskiego, Kwidzyn 2009

Kwidzyn, Z dziejów miasta i okolic, pod red. A. Wakara, Olsztyn 1982

Kwidzyn. Zapomniana stolica, „Krople Historii” zeszyt 1, Kwidzyn 2004

Architektura Katedry w Kwidzynie, „Krople Historii” zeszyt 15, Kwidzyn 2009

Ks. dr J. Wiśniewski, *Dzieje Diecezji Pomezkańskiej (do 1360 r.)*, Elbląg 1993

Ks. dr J. Wiśniewski, *Pomezania. Z dziejów kościelnych*, Elbląg 1996

Ks. dr J. Wiśniewski, *Kościóły i kaplice na terenie byłej diecezji pomezkańskiej 1243-1821*, T. I-II, Olsztyn 1999

Kwiatkowski S., *Klimat religijny w diecezji pomezkańskiej u schyłku XIV i w pierwszych dziesięcioleciach XV w.*, Toruń 1990

Barganowski A., Michalik H., *Przewodnik po Powiślu. Powiat Kwidzyński*, Kwidzyn 2007

Przyczynki do historii Kwidzyna, „Zeszyty Kwidzyńskie” nr 4, Towarzystwo Miłośników Ziemi Kwidzyńskiej, Kwidzyn 2001

SZKOŁA PONADGIMNAZJALNA

Klasa I

6. Średniowiecze w Kwidzynie – rozwój przestrzenny miasta, układ ulic

Treści:

Usystematyzowanie informacji na temat powstania Kwidzyna, omówienie kwestii związanych z funkcjonowaniem typowego miasta średniowiecznego na przykładzie Kwidzyna, rozwój przestrzenny miasta, układ i nazewnictwo ulic, źródła nazewnicze, skąd się biorą nazwy ulic? Próba dokonania podziału nazw ulic ze względu na pochodzenie nazwy. W jakim celu nadaje się nazwy ulicom? W jaki sposób można wybrać i nadać nazwę danej ulicy?

Literatura dla nauczyciela:

Kwidzyn. Dzieje miasta, pod red. K. Mikulskiego i J. Liguz, Kwidzyn 2004

Ulice Kwidzyna, „Krople Historii” zeszyt 5, Kwidzyn 2005

Nazwy ulic Kwidzyna, Z historii Kwidzyna i okolic. W kontekście zmian nazw ulic Kwidzyna, Osadnictwo ziemi kwidzyńskiej w świetle nazw osad zaginionych, Nazewnictwo w powiecie kwidzyńskim, „Zeszyty Kwidzyńskie” nr 12, Towarzystwo Miłośników Ziemi Kwidzyńskiej, Kwidzyn 2008

Tynda A., Kwidzyńskie klimaty, Tomik poezji z serii Pamięć jest jak porcelana, Kwidzyn 2002

Materiały pomocnicze dla nauczyciela:

Do zajęć można wykorzystać stare dokumenty z nazwami ulic, jako źródło historyczne – główne źródło pochodzenia wiedzy na temat starych nazw ulic. Można także „wyjść” z tematem nieco dalej i dokonać porównań ze współczesnym nazewnictwem ulic. Można wykorzystać dowolne uchwały w sprawie nadania nazw ulic, podejmowane przez Radę Miejską Kwidzyna, dostępne na stronie BIP Urzędu Miejskiego w Kwidzynie

Najstarsze widoki i plany Kwidzyna - można szukać w internecie: www.muzeum.kwidzyn.pl lub w pracowni regionalnej przy Kwidzyńskim Centrum Kultury, ul. Słowiańska 13

Dla urozmaicenia zajęć można wykorzystać tomik Antoniego Tyndy pt. „Kwidzyńskie klimaty”, w którym zawartych zostało wiele fraszek, związanych tematycznie z nazewnictwem ulic Kwidzyna.

SZKOŁA PONADGIMNAZJALNA

Klasa I

7. Znane postaci średniowiecza – Bł. Dorota, Mikołaj Wodka, Jan z Kwidzyna

Treści:

Zapoznanie uczniów z najważniejszymi postaciami średniowiecza, związanymi z Kwidzynem: Błogosławioną Dorotą z Mątów, Mikołajem Wodka, Janem z Kwidzyna, a także postaciami biskupów pomezzańskich oraz Wielkich Mistrzów Zakonu Krzyżackiego, pochowanych w krypcie Katedry

Literatura dla nauczyciela:

Kwidzyn. Dzieje miasta, pod red. K. Mikulskiego i J. Liguz, Kwidzyn 2004

Spacery Po Historii Ziemi Kwidzyńskiej, „Zeszyty Kwidzyńskie” nr 2, Towarzystwo Miłośników Ziemi Kwidzyńskiej, Kwidzyn 2000

Hochleitner J. *Głębia zaufania* dzieje życia i kultu błogosławionej Doroty z Mątów Wielkich, Elbląg 1997

Ks. Borzyszkowski M. „*Błogosławiona Dorota z Mątów*”, WWD Olsztyn 1984

Błogosławiona Dorota z Mątów, „Krople Historii” zeszyt 8, Kwidzyn 2005

Renesans Konkatedry Kwidzyńskiej, Max Stronno 2002

Karp H.-J., *Kwidzyn i jego mieszkańcy w czasach Doroty z Mątów*, [w:] *Epoka i życie bł. Doroty z Mątów. Materiały I sympozjum dorotańskiego w Kwidzynie*, pod red. J. Wiśniewskiego, Elbląg 1996

Mikołaj Wodka z Kwidzyna, zwany Abstemiusz, Toruń 1926

Słownik biograficzny Pomorza Nadwiślańskiego, pod red. Stanisława Gierszewskiego, T.1-4, suplementy 1-2, Gdańsk 1992

Pizuński P., *Poczet wielkich mistrzów krzyżackich*, Gdańsk 1997

Katedra w Kwidzynie. Tajemnica krypt, pod red. M. Grupy i T. Kozłowskiego, Kwidzyn 2009

Materiały pomocnicze dla nauczyciela:

W trakcie zajęć można wykorzystać fragmenty płyty „Posłuchaj o swoim mieście. Teksty z historii Kwidzyna czytają znani polscy aktorzy”, gdzie o sławnych postaciach średniowiecza czyta Marcin Bosak

SZKOŁA PONADGIMNAZJALNA

Klasa I

8. W wirze wielkiej polityki – wojny XVI – XVIII w.

Treści:

Charakterystyka życia miasta w XVI, XVII i XVIII wieku, omówienie najważniejszych wydarzeń z historii miasta tego okresu, rozwój przestrzenny, wpływ działań wojennych na wygląd miasta, rodzina Groebenów

Literatura dla nauczyciela:

Kwidzyn. Dzieje miasta, pod red. K. Mikulskiego i J. Liguz, Kwidzyn 2004

Spacery po historii Ziemi Kwidzyńskiej, „Zeszyty Kwidzyńskie” nr 2, Towarzystwo Miłośników Ziemi Kwidzyńskiej, Kwidzyn 2000

Kwidzyn, *Z dziejów miasta i okolic*, pod red. A. Wakara, Olsztyn 1982

Historia Pomorza, t. II do roku 1815, pod red. G. Labudy, cz. II Pomorze Wschodnie w latach 1657- 1815, Poznań 1984

Wrzosek M., *Kampania 1757 roku w Prusach Wschodnich*, Studia i Materiały do Historii Wojskowości, t. V, 1960

Przyczynki Do Historii Kwidzyna, „Zeszyty Kwidzyńskie” nr 4, Towarzystwo Miłośników Ziemi Kwidzyńskiej, Kwidzyn 2001

Materiały pomocnicze dla nauczyciela:

W trakcie zajęć można wykorzystać fragmenty płyty „Posłuchaj o swoim mieście. Teksty z historii Kwidzyna czytają znani polscy aktorzy”, gdzie o omawianej epoce czyta Janusz Zakrzeński

Warto także wprowadzić wątek zabytków, które wiążą się z Kwidzynem XVI-XVIII wiecznym, gdzie do omówienia tych zagadnień można wykorzystać foldery i przewodniki o Kwidzynie

SZKOŁA PONADGIMNAZJALNA

Klasa I

9. Kwidzyn po I rozbiorze Polski

Treści:

Charakterystyka życia miasta w okresie po I rozbiorze Polski, ustanowienie Kamery Wojen i Domen, omówienie czasów wojen napoleońskich. Najważniejsze wydarzenia z historii miasta tego okresu, rozwój przestrzenny, wpływ działań wojennych na wygląd miasta. Przynależność administracyjna miasta

Literatura dla nauczyciela:

Barganowski A., Kwidzyn w okresie napoleońskim, w: „Schody Kawowe” nr 3 (11) 2002
Kwidzyn. Dzieje miasta, pod red. K. Mikulskiego i J. Liguz, Kwidzyn 2004
Kwidzyn, *Z dziejów miasta i okolic*, pod red. A. Wakara, Olsztyn 1982.
Obremska A., Kwidzyn, Kwidzyn 2005

Materialy pomocnicze dla nauczyciela:

Warto uwypuklić kwestie związane z rozwojem przestrzennym miasta, architekturą. Ważne daty to 1799 – decyzja o rozebraniu zamku, 1812 – Katedra stajnią dla żołnierzy francuskich. Bardzo przydatna tutaj może być praca z mapą – wykorzystanie planów Kwidzyna z XVIII i pocz. XIX wieku
Najstarsze widoki i plany Kwidzyna - można szukać w internecie: www.muzeum.kwidzyn.pl lub w pracowni regionalnej przy Kwidzyńskim Centrum Kultury, ul. Słowiańska 13

SZKOŁA PONADGIMNAZJALNA

Klasa I

10. Jak wyglądał Kwidzyn dwa, trzy wieki temu?

Treści:

Życie codzienne mieszkańców Kwidzyna na przełomie XIX i XX wieku: przemysł, administracja, ludność, komunikacja

Uświadomienie uczniom, że każde miejsce wraz z upływem czasu zmienia się, że wpływ na to mają wydarzenia, planowe działania mieszkańców, zmiany przestrzenne, wojny, rozwój cywilizacji.

Analiza najstarszych widoków miasta, praca z tekstami źródłowymi, dotyczącymi Kwidzyna

Literatura dla nauczyciela:

Kwidzyn. Zapomniana stolica, „Krople Historii”, zeszyt 1, Kwidzyn 2006

Pismo „Przyjaciel Ludu” z 1829 roku, z artykułem pt. „Kwidzyna”.

Materiały pomocnicze dla nauczyciela:

Płyta CD „Posłuchaj o swoim mieście”, Kwidzyńskie Centrum Kultury, Kwidzyn 2006

Ikonografia starego Kwidzyna

Pismo „Przyjaciel Ludu” z 1829 roku, z artykułem pt. „Kwidzyna”.

SZKOŁA PONADGIMNAZJALNA

Klasa II

SZKOŁA PONADGIMNAZJALNA

Klasa II

1. Kwidzyn stolicą rejencji kwidzyńskiej – miasto urzędnicze czy garnizonowe?

Treści:

Kwidzyn po okresie wojen napoleońskich. Przynależność administracyjna miasta. Miasto jako stolica dużego obwodu administracyjnego – rejencji kwidzyńskiej. Omówienie zasięgu geograficznego rejencji i zwrócenie uwagi na znaczenie Kwidzyna jako dużego ośrodka urzędniczego. Ukazanie zależności pomiędzy stworzeniem stolicy administracyjnej, urzędniczej z posadowieniem wojska w mieście. Stworzenie dużych kompleksów wojskowych w mieście. Rozmieszczenie najważniejszych instytucji urzędniczych i wojskowych w mieście.

Literatura dla nauczyciela:

Kwidzyn. Dzieje miasta, pod red. K. Mikulskiego i J. Liguz, Kwidzyn 2004

Kwidzyn, Z dziejów miasta i okolic, pod red. A. Wakara, Olsztyn 1982.

Obremska A., *Kwidzyn*, Kwidzyn 2005

Kwidzyn. Zapomniana stolica, „Krople Historii” zeszyt 1, Kwidzyn 2004

Materiały pomocnicze dla nauczyciela:

Plany Kwidzyna z XIX wieku, stare pocztówki miasta

Płyta CD „Posłuchaj o swoim mieście”, Kwidzyńskie Centrum Kultury, Kwidzyn 2006

SZKOŁA PONADGIMNAZJALNA

Klasa II

2. Kanterowie – drukarze z pokolenia na pokolenie

Treści:

Kwidzyn miastem urzędników, usystematyzowanie wiadomości. Drukarnie jako zaplecze działalności urzędniczej, przedstawienie rodu Kanterów – rodziny drukarzy, w których zawód przechodził z pokolenia na pokolenie aż do 1920 roku. Dzienniki urzędowe rejencji (Amtsblatly) oraz język polski w Kwidzynie – wydawnictwa polskojęzyczne w drukarni Kanterów

Literatura dla nauczyciela:

„Jantarowe Szlaki” 1985

Spacery po historii Ziemi Kwidzyńskiej, „Zeszyty Kwidzyńskie” nr 2, Towarzystwo Miłośników Ziemi Kwidzyńskiej, Kwidzyn 2000

Kwidzyn, *Z dziejów miasta i okolic*, pod red. A. Wakara, Olsztyn 1982

Materiały pomocnicze dla nauczyciela:

Jak wyglądał Amtsblatt – dziennik urzędowy rejencji kwidzyńskiej

Przykłady druków z drukarni Kanterów, praca ze źródłem historycznym

SZKOŁA PONADGIMNAZJALNA

Klasa II

3. Neogotyck w Kwidzynie

Treści:

Budowle z czerwonej cegły jako najbardziej charakterystyczne zabytki Kwidzyna.

Omówienie charakterystycznych cech stylu neogotyckiego, przyczyny rozwoju budownictwa neogotyckiego, najważniejsze neogotyckie zabytki Kwidzyna

Literatura dla nauczyciela:

Neogotyck w Kwidzynie, „Krople Historii”, zeszyt 14, Wydawnictwo Kwidzyńskiego Centrum Kultury, Kwidzyn 2009

Tzw. Białe Karty Zabytków, materiały pochodzące od powiatowego konserwatora oraz Urzędu Miejskiego, publikowane na stronach www.muzeum.kwidzyn.pl
Kwidzyn, *Z dziejów miasta i okolic*, pod red. A. Wakara, Olsztyn 1982

Materiały pomocnicze dla nauczyciela:

Plany Kwidzyna z XIX wieku, stare pocztówki miasta

W zajęciach można wykorzystać wątek dbania o zabytki, sposoby wykonywania remontów, sposoby oznakowania zabytków, etc. Można posłużyć się dostępnymi albumami jako ilustracjami do zajęć:

Kwidzyn. Wyrwane z przeszłości, Kwidzyn 2002

Kwidzyn Mykowski, Klat

Walter Z., Spacerkiem po mieście, Kwidzyn

SZKOŁA PONADGIMNAZJALNA

Klasa II

4. Czy zabytki w Kwidzynie są tylko z czerwonej cegły?

Treści:

Druga część wędrowki po Kwidzynie XIX wiecznym. Budowle z czerwonej cegły jako najbardziej charakterystyczne zabytki Kwidzyna, ale nie jedyne w mieście. Omówienie charakterystycznych cech stylu klasycystycznego, najważniejsze zabytki Kwidzyna, które nie powstały w stylu neogotyckim: m.in. budynek Sądu Ziemskiego, Gimnazjum Królewskie, Bank Rzeszy, Kasyno, liczne kamienice mieszkalne w mieście. Przybliżenie sylwetki Fryderyka Schinkla, największego architekta Prus XVIII/XIX w.

Literatura dla nauczyciela:

Szkoła przy Placu Plebiscytowym, „Kropki Historii”, zeszyt 11, Wydawnictwo Kwidzyńskiego Centrum Kultury, Kwidzyn 2009

Tzw. Białe Karty Zabytków, materiały pochodzące od powiatowego konserwatora oraz Urzędu Miejskiego, publikowane na stronach www.muzeum.kwidzyn.pl
Kwidzyn, *Z dziejów miasta i okolic*, pod red. A. Wakara, Olsztyn 1982

Materiały pomocnicze dla nauczyciela:

Plany Kwidzyna z XIX wieku, stare pocztówki miasta

Materiały, dotyczące Fryderyka Schinkla, poszukiwanie budowli tego architekta w innych miastach Polski

SZKOŁA PONADGIMNAZJALNA

Klasa II

5. Szkolnictwo w Kwidzynie w okresie rejencji

Treści:

Rodzaje i rozmieszczenie najważniejszych szkół na terenie Kwidzyna w XIX i I poł. XX wieku w Kwidzynie. Czego uczono w szkołach w Kwidzynie w XIX wieku. Czy moja obecna szkoła przed wojną pełniła takie same funkcje?

Literatura dla nauczyciela:

Szkoła przy Placu Plebiscytowym, „Krople Historii”, zeszyt 11, Wydawnictwo Kwidzyńskiego Centrum Kultury, Kwidzyn 2009

Tzw. Białe Karty Zabytków, materiały pochodzące od powiatowego konserwatora oraz Urzędu Miejskiego, publikowane na stronach www.muzeum.kwidzyn.pl

Kwidzyn, *Z dziejów miasta i okolic*, pod red. A. Wakara, Olsztyn 1982

Kwidzyn. Dzieje miasta, pod red. K. Mikulskiego i J. Liguz, Kwidzyn 2004

Neogotyck w Kwidzynie, „Krople Historii”, zeszyt 14, Wydawnictwo Kwidzyńskiego Centrum Kultury, Kwidzyn 2009

Siedem wieków kwidzyńskiego szkolnictwa, w: "Schody Kawowe", Nr 4/40 (Rok X), październik–grudzień 2009 r., s. 3-7

60 lat Szkoły Podstawowej nr 2 im. mjra Henryka Sucharskiego w Kwidzynie, Kwidzyn 2005

Materiały pomocnicze dla nauczyciela:

Plany Kwidzyna z XIX i I poł. XX wieku, stare pocztówki miasta

Materiały, dotyczące Fryderyka Schinkla, poszukiwanie budowli tego architekta w innych miastach Polski

SZKOŁA PONADGIMNAZJALNA

Klasa II

6. Kwidzyn miastem wielu wyznań

Treści:

Analiza mieszkańców Kwidzyna pod względem wielości wyznań. Mieszkańcy XIX wiecznego Kwidzyna: przedstawiciele poszczególnych wyznań oraz miejsc kultu: Ewangelicy, Żydzi, Katolicy, Staroluteranie.

Literatura dla nauczyciela:

Kwidzyn. Dzieje miasta, pod red. K. Mikulskiego i J. Liguz, Kwidzyn 2004

Jakiegokolwiek książki związane z różnymi wierzeniami

Materiały pomocnicze dla nauczyciela:

Fotografie współczesne lub pocztówki, przedstawiające miejsca kultu różnych wyznań w Kwidzynie, kościoły, synagogi, kaplice.

Można wykorzystać opisy budynków, związanych z poszczególnymi wyznaniem. Opisy zawarte w tzw. Białych Kartach Zabytków, materiały pochodzące od powiatowego konserwatora oraz Urzędu Miejskiego, publikowane na stronach www.muzeum.kwidzyn.pl

SZKOŁA PONADGIMNAZJALNA

Klasa II

7. „Czy Kwidzyn miał łączność ze światem”?

Treści:

Rozwój szlaków komunikacyjnych Kwidzyna w XIX i XX wieku: drogi gruntowe, kolej, kolejka wąskotorowa, Kwidzyn jako główny szlak pocztowy pomiędzy Berlinem i Królewcem. Analiza zagadnienia: czy Kwidzyn leży na uboczu szlaków komunikacyjnych? Porównanie łączności komunikacyjnej XIX wieku ze stanem współczesnym.

Literatura dla nauczyciela:

Kwidzyn. Dzieje miasta, pod red. K. Mikulskiego i J. Liguz, Kwidzyn 2004

Kwidzyn, Z dziejów miasta i okolic, pod red. A. Wakara, Olsztyn 1982

Podkwidzyńskie mosty wiślane, „Krople Historii”, zeszyt 3, Wydawnictwo Kwidzyńskiego Centrum Kultury, Kwidzyn 2006

Pokropiński B., *Koleje wąskotorowe Polski Północnej*, Warszawa 2000

Forum internetowe Warmińsko-Mazurskiego Towarzystwa Miłośników Kolei

<http://www.ruciane-nida.org/kmk/> szukaj w dziale: Kolej wczoraj lub hasła Kwidzyn

Materiały pomocnicze dla nauczyciela:

Mapy okolic Kwidzyna, analiza rozwoju poszczególnych szlaków komunikacji wokół Kwidzyna, ze szczególnym uwzględnieniem kolei, zdjęcia lotnicze z kadrami linii kolejowych

SZKOŁA PONADGIMNAZJALNA

Klasa II

8. Jak wyglądał Kwidzyn na przełomie XIX i XX wieku

Treści:

Życie codzienne mieszkańców Kwidzyna na przełomie XIX i XX wieku: przemysł, administracja, ludność, komunikacja.

Literatura dla nauczyciela:

Kwidzyn. Dzieje miasta, pod red. K. Mikulskiego i J. Liguz, Kwidzyn 2004

Kwidzyn, *Z dziejów miasta i okolic*, pod red. A. Wakara, Olsztyn 1982

Kwidzyn Zapomniany. Życie codzienne kwidzyniaków na przełomie XIX i XX wieku.

Informator wystawy, Kwidzyn 2000

Materiały pomocnicze dla nauczyciela:

plan Kwidzyna - współczesny, teksty i polecenia do pracy w grupach, ryciny i fotografie Kwidzyna z przełomu XIX i XX wieku

SZKOŁA PONADGIMNAZJALNA

Klasa II

9. Plebiscyt na Powiślu

Treści:

Odzyskanie Niepodległości przez Polskę w listopadzie 1918 r. nie zakończyło sporu o kształt granic Polski. Po I wojnie na terenie Powiśla przeprowadzono plebiscyt, decydujący o przynależności terytorialnej tych ziem. W Kwidzynie działał Konsulat Polski, a w latach 30-tych otwarto jedyne w Prusach Wschodnich Gimnazjum Polskie, zlikwidowane w 1939r.

Wybór Kwidzyna, jako stolicy Powiśla, na główne miasto okręgu, w którym miał odbyć się plebiscyt, funkcjonowanie Międzysojusznictwa Komisji Plebiscytowej, agitacja poszczególnych stron (manifestacje, prasa codzienna), przeprowadzenie głosowania plebiscytowego. Wizyty działaczy i wielkich polityków (Acilles Rati, ówczesny nuncjusz apostolski, późniejszy papież Pius XI, Jan Kasproicz, Stefan Żeromski.).

Literatura dla nauczyciela:

Wrześniński W., Plebiscyty na Warmii i Mazurach oraz na Powiślu w 1920 r., Olsztyn 1974.

Wrześniński W., Ruch polski na Warmii, Mazurach i Powiślu w latach 1920-1939, Poznań 1963.

Plebiscyt na Powiślu - 11 Lipiec 1920 Rok, Towarzystwo Miłośników Ziemi Kwidzyńskiej, Zeszyty Kwidzyńskie nr 1, Kwidzyn 2000

Konsulat Rzeczypospolitej Polskiej w Kwidzynie w latach 1920 - 1939, Wspomnienia działaczy plebiscytowych, Towarzystwo Miłośników Ziemi Kwidzyńskiej, Zeszyty Kwidzyńskie nr 5, Kwidzyn 2002

Wendt Z., Katryńka. Graniczna struga, Kwidzyn 2006

Szostakowska M., Konsulaty polskie w Prusach Wschodnich w latach 1920-1939, Olsztyn 1990.

Trzebiatowski K., Szkolnictwo oraz polska działalność oświatowo – kulturalna na Powiślu w latach 1928-1932, Kraków 1968.

Materiały pomocnicze dla nauczyciela:

Na zajęciach warto wykorzystać źródła, dokumenty związane z plebiscytem, opublikowane w wydawnictwie: *Plebiscyty na Warmii, Mazurach i Powiślu w 1920 roku. Wybór źródeł*. Wydali Piotr Stawecki, Wojciech Wrzesiński, Rozprawy i Materiały Ośrodka Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie, nr 95, Olsztyn 1986. Ze względu na dużą ilość zagadnień oraz materiału można zakres treści zrealizować na dwóch jednostkach lekcyjnych

SZKOŁA PONADGIMNAZJALNA

Klasa II

10. Polskie Gimnazjum w Kwidzynie

Treści:

Wystąpienie Związku Polskich Towarzystw Szkolnych do władz niemieckich w sprawie budowy Polskiego Gimnazjum w Kwidzynie, uroczyste otwarcie Gimnazjum, zasady działalności szkoły, życie szkoły i trudności polityczne, 1939 -aresztowanie profesorów i uczniów Gimnazjum, tradycje Kwidzyniaków, postać dra Władysława Gębika

Literatura dla nauczyciela:

Gębik W., Burzom dziejów nie dali się zgnieść, Gdynia 1967

Gębik W., Chłopcy z Rzeczypospolitej Kwidzyńskiej, Olsztyn 1968

Polskie Gimnazjum w Kwidzynie, „Krople Historii”, zeszyt 6, Wydawnictwo Kwidzyńskiego Centrum Kultury, Kwidzyn 2007

Koziełło-Poklewski B., W. Wrzesiński, Szkolnictwo polskie na Warmii, Mazurach i Powiślu w latach 1919-1939, Olsztyn 1980

Lietz Z., Plebiscyt na Warmii, Mazurach i Powiślu w 1920r., Warszawa 1958

Pleśniarski B., Wróblewska T., Gimnazjum Polskie i Liceum Ogólnokształcące w Kwidzynie (1937-1939, 1945-1977), Gdańsk 1980

Bielecki J., Wicher dziejów niewoli rozerwie kajdany, Chorzów, brak daty

Barganowski A., Michalik H., Przewodnik po Powiślu. Powiat Kwidzyński, Kwidzyn 2007

Materiały pomocnicze dla nauczyciela:

Przy realizacji tematu, związanego z Gimnazjum warto odwiedzić Izbę Pamięci, mieszczącą się w budynku obecnego I Liceum Ogólnokształcącego Dawnego Polskiego Gimnazjum w Kwidzynie, gdzie zgromadzono liczne dokumenty i fotografie, związane z działalnością szkoły

SZKOŁA PONADGIMNAZJALNA

Klasa III

SZKOŁA PONADGIMNAZJALNA

Klasa III

1. Kwidzyn w 1945 roku

Treści:

Sytuacja mieszkańców Kwidzyna w styczniu 1945 roku, radykalna zmiana sytuacji - niemal całkowita wymiana ludności miasta, jako wydarzenie bezprecedensowe w jego kilkusetletniej historii. Niezwykle burzliwy okres przejściowy – rządów sowieckich władz wojskowych oraz czasowego zasiedlenia miasta przez kilkadziesiąt tysięcy żołnierzy AC, Kwidzyn jako miasto szpitali, zaplecze frontowe, początek administracji Polski, ruina miasta

Literatura dla nauczyciela:

Kwidzyn. Dzieje miasta, pod red. K. Mikulskiego i J. Liguz, Kwidzyn 2004

Golon M., *Polityka radzieckich władz wojskowych i policyjnych na Pomorzu Nadwiślańskim w latach 1945-1947*, Toruń 2001

Kwidzyn w 1945 roku, Towarzystwo Miłośników Ziemi Kwidzyńskiej, *Zeszyty Kwidzyńskie* nr 5, Kwidzyn 2005

Materiały pomocnicze dla nauczyciela:

Płyta CD „Posłuchaj o swoim mieście”, Kwidzyńskie Centrum Kultury, Kwidzyn 2006.

W zajęciach można wykorzystać liczne źródła – dokumenty opublikowane w wydawnictwie Kwidzyn w 1945 roku, Towarzystwo Miłośników Ziemi Kwidzyńskiej, *Zeszyty Kwidzyńskie* nr 5, Kwidzyn 2005

SZKOŁA PONADGIMNAZJALNA

Klasa III

2. Wymiana demograficzna mieszkańców – tworzymy mapę rodów kwidzyńskich

Treści:

Usystematyzowanie wiadomości z poprzednich zajęć: - niemal całkowita wymiana ludności miasta, jako wydarzenie bezprecedensowe w jego kilkusetletniej historii. Próba odpowiedzi na pytanie: jakie jest współczesne społeczeństwo Kwidzyna, skąd pochodzą lub pochodzili nasi przodkowie, którzy osiedlili się w Kwidzynie w 1945 roku

Literatura dla nauczyciela:

Kwidzyn. Dzieje miasta, pod red. K. Mikulskiego i J. Liguz, Kwidzyn 2004

Bardelska B., Bartosiewicz J., *Kwidzyniaków historie prawdziwe*, Kwidzyn 2002

Gromek K., *Kwidzynianie Ptakom Podobni*, Kwidzyn 2006

Gromek K., *Kwidzyn. Drogi do małej ojczyzny*, Kwidzyn 2009

Lityński E., *Ukarani za niepopelnione winy*, Kwidzyn 2001

Klub Małej Ojczyzny Kwidzyńskiej „Krople Historii”, zeszyt 11, Kwidzyn 2008

Materiały pomocnicze dla nauczyciela:

W zajęciach można wykorzystać liczne źródła – dokumenty opublikowane w wydawnictwie Kwidzyn w 1945 roku, Towarzystwo Miłośników Ziemi Kwidzyńskiej, *Zeszyty Kwidzyńskie* nr 5, Kwidzyn 2005. Poruszane tam są często kwestie ludności napływowej

SZKOŁA PONADGIMNAZJALNA

Klasa III

3. Szukamy pozostałości po byłych mieszkańcach ziemi kwidzyńskiej - Cmentarze kwidzyńskie

Treści:

Usystematyzowanie wiadomości na temat wyznań w Kwidzynie. Cmentarz jako przestrzeń pamięci, kreująca i osobliwa, wspólnota żywych i umarłych. Cmentarze łączą różnorakie więzy: narodowe, wyznaniowe, rodzinne i w różnoraki sposób się one wyrażają. Analiza problemu: rekonstrukcja obrazu społeczności lokalnej na podstawie analizy cmentarza. Poszukiwanie sacrum w Kwidzynie, wyjaśnienie znaczenia napisów łacińskich często powtarzających się w kościołach i na cmentarzach

Literatura dla nauczyciela:

Barganowski A., Michalik H., *Przewodnik po Powiślu. Powiat Kwidzyński*, Kwidzyn 2007
Wykaz zabytkowych cmentarzy w Polsce, Województwo elbląskie, Studia i materiały, Cmentarze 4/8 (7), Warszawa 1996

SZKOŁA PONADGIMNAZJALNA

Klasa III

4. Oświata w Kwidzynie

Treści:

Analiza i rozwój oświaty w Kwidzynie po II wojnie światowej. Problemy, z jakimi borykały się szkoły, lokalizacja i podział.

Literatura dla nauczyciela:

Kwidzyn. Dzieje miasta, pod red. K. Mikulskiego i J. Liguz, Kwidzyn 2004

Kwidzyn w 1945 roku, Towarzystwo Miłośników Ziemi Kwidzyńskiej, Zeszyty Kwidzyńskie nr 5, Kwidzyn 2005

Szkolnictwo Kwidzyńskie 1945 – 1950, Towarzystwo Miłośników Ziemi Kwidzyńskiej, Zeszyty Kwidzyńskie nr 9, Kwidzyn 2006

Polskie Gimnazjum w Kwidzynie, „Krople Historii”, zeszyt 6, Kwidzyn 2005

Szkoła przy Placu Plebiscytowym, „Krople Historii”, zeszyt 11, Kwidzyn 2008

Kuźnia nauczycielskich kadr, „Krople Historii”, zeszyt 13, Kwidzyn 2009

Pierwsze trudne lata oświaty, działalności ZNP, w powojennym polskim Kwidzynie i powiecie kwidzyńskim 1945-1957, pod red. R. Rutkowskiego, Kwidzyn 2000

A także okolicznościowe dla poszczególnych szkół:

Dzieje Zespołu Szkół Zawodowych nr 1 im. Stanisława Staszica w Kwidzynie, Kwidzyn 1997

VIII Zjazd Absolwentów Technikum Mechanizacji Rolnictwa w Kwidzynie. 60-lecie powstania Gimnazjum Rolniczo- Ogrodniczego i Szkół Mechanizacji Rolnictwa w Kwidzynie, Kwidzyn 2006

60 lat Szkoły Podstawowej nr 2 im. mjra Henryka Sucharskiego w Kwidzynie, Kwidzyn 2005

Maria Mróz, Halina Tokarska, Michał Tokarski /50 lat Szkoły Podstawowej nr 1 im. Jana Kasprowicza w Kwidzynie (1945- 1995), Kwidzyn 1995

60 lat Państwowej Szkoły Muzycznej I stopnia im. Feliksa Nowowiejskiego w Kwidzynie, Kwidzyn 2008

Nasze Liceum istnieje w nas, w naszych sercach.../ XII Zjazd Absolwentów Liceum Pedagogicznego im. Adama Mickiewicza w Kwidzynie /, Kwidzyn 2003

Aby czas nie zatarł wspomnień.../ XIII Zjazd Absolwentów Liceum Pedagogicznego im. Adama Mickiewicza w Kwidzynie /, Kwidzyn czerwiec 2006

55- lecie Zespołu Szkół Zawodowych nr 1 w Kwidzynie /, Między Zjazdami 1998-2003, Kwidzyn 2003

60- lecie Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 im. Stanisława Staszica w Kwidzynie 1947-2007, Kwidzyn 2007

45- lat Państwowej Szkoły Muzycznej I stopnia im. Feliksa Nowowiejskiego w Kwidzynie, Kwidzyn 1993

„Jak ten czas szybko mija” 50 lat Szkoły dawnego Technikum Młynarskiego Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 im. Marii Skłodowskiej- Curie w Kwidzynie

Materiały pomocnicze dla nauczyciela:

Do przeprowadzenia zajęć można wykorzystać kroniki szkolne w danej szkole lub kroniki innych szkół, dostępne na stronie Wirtualnego Muzeum Kwidzyna [www. muzeum.kwidzyn.pl](http://www.muzeum.kwidzyn.pl)

SZKOŁA PONADGIMNAZJALNA

Klasa III

5. Życie kulturalne miasta 1945 – 1990

Treści:

Kultura w Kwidzynie po II wojnie światowej. Działalność jednostek krzewiących kulturę (PDK, MOK, MDK), działalność w dziedzinie malarstwa, sztuki, teatru, aktorstwa, etc.

Przybliżenie sylwetek znanych, wybranych osób, np.: J. Budzisz Buynowska, M. Potreć, W. Borowiecki, B. Kutowiński, W. Kowalewski, Hubert Kuba Wesner, H. Klein

Działalność kół zainteresowań oraz szkoły muzycznej

Literatura dla nauczyciela:

Kwidzyn. Dzieje miasta, pod red. K. Mikulskiego i J. Liguz, Kwidzyn 2004

Zespół teatralny Związku Nauczycielstwa Polskiego im. Jędrzeja Cierniaka w Kwidzynie 1954-1974, broszura, daty brak

Pierwsze trudne lata oświaty, działalności ZNP, w powojennym polskim Kwidzynie i powiecie kwidzyńskim 1945-1957, pod red. R. Rutkowskiego, Kwidzyn 2000

Materiały pomocnicze dla nauczyciela:

Do przeprowadzenia zajęć można wykorzystać kroniki MDK, dostępne na stronie Wirtualnego Muzeum Kwidzyna www.muzeum.kwidzyn.pl

SZKOŁA PONADGIMNAZJALNA

Klasa III

6. Zakłady przemysłowe Kwidzyna jego wizytówką

Treści:

Rozwój przemysłu po 1945 roku. Działalność firm, które stały się wizytówkami Kwidzyna, np. Meblos, ZEM, Powiśle, a w późniejszym czasie Zakładów Celulozy i Papieru. Czy Kwidzyn stał się miastem przemysłowym – omówienie zagadnienia w formie dyskusji

Literatura dla nauczyciela:

Kwidzyn. Dzieje miasta, pod red. K. Mikulskiego i J. Liguz, Kwidzyn 2004

Przemysł w Kwidzynie, „Krople Historii”, zeszyt 10, Kwidzyn 2008

Kwidzyn w 1945 roku, Towarzystwo Miłośników Ziemi Kwidzyńskiej, Zeszyty Kwidzyńskie nr 5, Kwidzyn 2005

Materiały pomocnicze dla nauczyciela:

W zajęciach można wykorzystać liczne źródła – dokumenty opublikowane w wydawnictwie Przemysł w Kwidzynie, „Krople Historii”, zeszyt 10, Kwidzyn 2008

SZKOŁA PONADGIMNAZJALNA

Klasa III

7. Patroni kwidzyńskich ulic

Treści:

Analiza nazw ulic i rond w mieście. Ogólna charakterystyka oraz próba podziału na różne rodzaje nazewnictwa, np. związane z przyrodą, topografią, bohaterami lokalnymi, etc.

Podniesienie orientacji w rozmieszczeniu ulic w mieście

Literatura dla nauczyciela:

Ulice Kwidzyna, „Krople Historii”, zeszyt 5, Kwidzyn 2007

Nazwy ulic Kwidzyna, Z historii Kwidzyna i okolic. W kontekście zmian nazw ulic Kwidzyna, Osadnictwo ziemi kwidzyńskiej w świetle nazw osad zaginionych, Nazewnictwo w powiecie kwidzyńskim, „Zeszyty Kwidzyńskie” nr 12, Towarzystwo Miłośników Ziemi Kwidzyńskiej, Kwidzyn 2008

Materiały pomocnicze dla nauczyciela:

Plany miasta, zdjęcia, dawne pocztówki

SZKOŁA PONADGIMNAZJALNA

Klasa III

8. 1981-1989 - od Stanu Wojennego do Okrągłego Stołu

Treści:

Charakterystyka Kwidzyna w okresie przedostatniej dekady XX wieku. Stan wojenny w Kwidzynie, funkcjonowanie ośrodka odosobnienia (obozu internowanych) w obecnym Zakładzie Karnym. Wydarzenia z sierpnia 1982 roku. Działalność „Solidarności” w Kwidzynie, analiza okresu do 1989 roku. Przybliżenie najważniejszych postaci, związanych z funkcjonowaniem kwidzyńskiej „Solidarności”

Literatura dla nauczyciela:

Kwidzyn. Dzieje miasta, pod red. K. Mikulskiego i J. Liguz, Kwidzyn 2004

Biuletyn Związkowy MKZ NSZZ Solidarność w Kwidzynie – pismo z lat 80-tych

Portal <http://www.13grudnia81.pl>

Kałudziński W., *Kwidzyn. W niewoli brata mego*, Olsztyn 2004

Krwawa sobota internowani 1982, „Krople Historii”, zeszyt 7, Kwidzyn 2008

Materiały pomocnicze dla nauczyciela:

Materiał warto poszerzyć o tematykę pierwszych wolnych wyborów samorządowych w Kwidzynie. Podczas zajęć można wykorzystać tzw. „bibułę”, ulotki, wydawane w okresie działalności podziemnej „Solidarności”

SZKOŁA PONADGIMNAZJALNA

Klasa III

9. Jak zmienił się Kwidzyn w ostatnim dwudziestoleciu

Treści:

Próba odpowiedzi na pytanie czy Kwidzyn bardzo zmienił się w ciągu ostatnich dwudziestu lat. Ocena zmian w różnych dziedzinach: budownictwo, ochrona środowiska, komunikacja, kultura, sport, inwestycje. Analiza najważniejszych zmian na terenie miasta w ciągu ostatnich lat, próba śledzenia procesu ciągłych zmian, jakie zachodzą wokół nas

Literatura dla nauczyciela:

Zasoby Internetu, prasa, www.muzeum.kwidzyn.pl

Materiały pomocnicze dla nauczyciela:

Można wykorzystać materiały DVD, wykonywane przez kwidzyńską Telewizję Kablową w latach 90tych, można popracować ze źródłem – użyć lokalnych gazet, np. Kuriera Kwidzyńskiego z lat 90tych, fotografii, etc.

SZKOŁA PONADGIMNAZJALNA

Klasa III

10. Kwidzynianie w Polsce i na świecie – szukamy znanych postaci

Treści:

Poszukiwanie znanych kwidzyniaków w Polsce i na świecie

Postacie z różnych dziedzin życia, np.:

Marek Szulen

Marek Krukowski

Jacek Borcuch

Józef Lisowski

Magdalena Margulewicz

Edward Hulewicz

Włodzimierz Nahorny

Literatura dla nauczyciela:

Zasoby Internetu, prasa

Materiały pomocnicze dla nauczyciela:

Można oprzeć się na wycinkach z prasy lub podzielić klasę na grupy, aby każda grupa poszukiwała osób sławnych w podziale np. na dziedziny, czyli ze świata sportu, muzyki, sztuki, etc.

SZKOŁA PONADGIMNAZJALNA

Klasa IV

SZKOŁA PONADGIMNAZJALNA

Klasa IV

1. Gmina Miejska Kwidzyn – najważniejsze urzędy i instytucje, jednostki organizacyjne, spółki miejskie

Treści:

zapoznanie z działalnością gminy, z organami sprawującymi władzę w gminie, rodzaje działalności gospodarczej funkcjonującej na terenie gminy

Literatura dla nauczyciela:

Zasoby Internetu, www.bip.kwidzyn.pl

Ustawa o gminie

SZKOŁA PONADGIMNAZJALNA

Klasa IV

2. Organizacje pozarządowe w Kwidzynie, czym się zajmują

Treści:

Podstawy działania organizacji pozarządowych, podstawowe akty prawne. Podział organizacji wg dziedzin działalności. Próba stworzenia katalogu najważniejszych i najbardziej aktywnych organizacji III sektora

Literatura dla nauczyciela:

Spis organizacji pozarządowych w powiecie kwidzyńskim, Kwidzyn 2005

Zasoby Internetu, statuty poszczególnych organizacji

Publikacje na temat działalności organizacji pozarządowych w Polsce – dostępne w pracowni regionalnej przy KCK

SZKOŁA PONADGIMNAZJALNA

Klasa IV

3. Lokalne media: prasa, radio, TV, internet

Treści:

Jakie media funkcjonują w Kwidzynie, jaka jest ich rola w informacji lokalnej

Literatura dla nauczyciela:

Zasoby Internetu, lokalna prasa

Materiały pomocnicze dla nauczyciela:

Można zajęcia połączyć z wycieczką np. do redakcji gazet lokalnych lub Studio Kamena czy Telewizja Kwidzyńska przy Vectra

SZKOŁA PONADGIMNAZJALNA

Klasa IV

4. Kwidzyn miastem przemysłowym czy turystycznym? Perspektywy rozwoju Kwidzyna. Analiza SWOT

Treści:

Kształtowanie właściwego stosunku emocjonalnego do otaczającego środowiska, analiza słabych i mocnych stron naszego miasta; scharakteryzowanie potencjału gospodarczego i turystycznego regionu

Literatura dla nauczyciela:

Barganowski A., Michalik H., Michalik K., Rudnik J., Przewodnik szlakami turystycznymi Kwidzyn- Miłosna, Stronno 1997

Rowerem po ziemi kwidzyńskiej, Stowarzyszenie Rozwoju Turystycznego Gmin „Liwa”, bez daty

Wesołowski M., Więckowski S., Przewodnik po powiecie kwidzyńskim, Kwidzyn 2006

Barganowski A., Michalik H., *Przewodnik po Powiślu. Powiat Kwidzyński*, Kwidzyn 2007

Materiały pomocnicze dla nauczyciela:

Spis materiałów (folderów, ulotek i wydawnictw), które pomogą uczniom w pracy w grupach:

Spis ma charakter orientacyjny, są to propozycje, które można poszerzać także o własne pomysły:

Strategia zrównoważonego rozwoju Kwidzyna. Agenta 21, Kwidzyn 1999.

Plan miasta Kwidzyna, Kwidzyn 2009

Bykowski W., Gonia R., Dolina Dolnej Wisły. Przewodnik rowerowy, Świecie 2001.

Gawryluk M., Katedra w Kwidzynie, bmrw.

Haftka M., Zamek w Kwidzynie. Przewodnik, Malbork 1983.

Jesionowski B., Kwidzyn i okolice, bmrw.

Kwidzyn – Prabuty – Gardeja. Mapa turystyczna, wyd. Tow. Turyst. „Liwa”, ok. 1999 r.

Lasy Ryjewskie – obszary chronionego krajobrazu, mapa, wyd. DIGIKART, brw.

Michalik H., Wiśniewski P., Szlaki turystyczne Powiśla, Elbląg 1989.

Przewodnik szlakami turystycznymi Kwidzyn – Miłosna, pr. zbior., wyd. PTTK, Kwidzyn 1997.

Siedem dni między Liwą a Nogatem, wyd. Tow. Tur. „Liwa”, Kwidzyn brw.

Spacerkiem po Kwidzynie, pr. zbior. Kwidzyn 2001.

Wilk – Malinowska B., Wiśniewski T., Kwidzyn. Przewodnik po mieście i okolicy, wyd. TMZK, Kwidzyn 1993.

Wiśniewski T., Katedra i zamek w Kwidzynie. Przewodnik., wyd. TMZK, Kwidzyn 1994.

Wysocki A., Kwidzyn i okolice, SIW „Kraj”, Warszawa 1953.

Znakowane szlaki turystyczne woj. elbląskiego, pr. zbior. wyd. PTTK, Elbląg 1994; Elbląg 1996.

Grabski W. J., 300 miast wróciło do Polski, wyd. PAX, Warszawa 1960.

"Jantarowe Szlaki" kwartalnik, nr specjalny poświęcony Kwidzynowi, nr 1 (195), 1985r.

Krantz – Domasłowska L., Katedra w Kwidzynie, Toruń 1999.

Kwidzyn. Z dziejów miasta i okolic, pr. zb., wyd. Pojezierze, Olsztyn 1982.

Pawłowski A. J., Kwidzyn. Historia i architektura, Kwidzyn 1996.

„Poznaj swój kraj” miesięcznik, numer specjalny poświęcony Powiślu, nr 6 (329), 1989 r.

Renesans konkatedry kwidzyńskiej, pr. zbior., wyd. „Max”, Stromno 2002.

Kotliński A., Krajobrazy obszarów przyrodniczo cennych województwa elbląskiego, Warszawa 1994.

Romanow E., Krajobrazy znad Liwy, Kwidzyn 2000.

Sikora A., Osobliwości i zabytki przyrody woj. gdańskiego, Kraków 1966 .

Sikora A, Osobliwości i zabytki przyrody woj. elbląskiego, Gdańsk 1980.

Krantz L. i Domasłowski J., Katedra i zamek w Kwidzynie, Warszawa-Poznań-Toruń 1982.

Pawłowski A. J., Stare Miasto w Kwidzynie w świetle badań archeologiczno- architektonicznych w latach 1994-2001, Kwidzyn 2001.

Uwaga:

Przy realizacji jednostki lekcyjnej warto w grupach wprowadzić materiały, dostępne na stronach www.bip.kwidzyn.pl Są to plany rozwoju miasta z różnych lat, w których przeprowadzona została analiza słabych i mocnych stron miasta, a także charakterystyka poszczególnych dziedzin, które są także tematem analizy uczniów w pracy w poszczególnych grupach. Materiały znajdują się na końcu scenariusza, jako załącznik do tematu „Kwidzyn miastem przemysłowym czy turystycznym?”

Przy podjęciu decyzji o wprowadzeniu poszczególnych dokumentów, warto wprowadzić tylko wybrane fragmenty, aby ułatwić pracę uczniów!

SZKOŁA PONADGIMNAZJALNA

Klasa IV

5. Kwidzyn a ekologia

Treści:

Aspekty ochrony środowiska w Kwidzynie, radzenia sobie z zakładami przemysłowymi, likwidacją odpadów, odprowadzaniem ścieków. Jak zakłady przemysłowe dbają o środowisko. Rola Unii Europejskiej, która przyznaje środki na ochronę, przykłady inwestycji zrealizowanych przez miasto

Literatura dla nauczyciela:

Uchwała Nr XXVI/156/08 Rady Miejskiej w Kwidzynie z dnia 16 grudnia 2008 roku w sprawie Planu Gospodarki Odpadami dla Miasta Kwidzyna na lata 2008 - 2015

Uchwała Nr XXVI/157/08 Rady Miejskiej w K w i d z y n i e z dnia 16 grudnia 2008 roku w sprawie Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Kwidzyna na lata 2008 - 2015

Materiały pomocnicze dla nauczyciela:

SZKOŁA PONADGIMNAZJALNA

Klasa IV

6. Rynek pracy w Kwidzynie

Treści:

Przygotowanie do aktywnego i świadomego uczestnictwa w życiu gospodarczym Kwidzyna, wprowadzenie pojęć związanych z rynkiem pracy, przyczyny bezrobocia, zainteresowanie zmianami na rynku pracy w Kwidzynie

Literatura dla nauczyciela:

Materiały publikowane przez kwidzyński Urząd Pracy

Materiały pomocnicze dla nauczyciela:

Można przy okazji realizacji zajęć zorganizować wycieczkę do PUP w Kwidzynie

SZKOŁA PONADGIMNAZJALNA

Klasa IV

7. Działania władz lokalnych na rzecz miasta - piszemy list do burmistrza

Treści:

zasady kompozycji listu urzędowego, zwroty i formy grzecznościowe, poznanie wagi argumentacji, roli i potrzeby dokumentacji, analiza potrzeb miasta

Literatura dla nauczyciela:

Inspiracji do tematu można szukać z opracowaniu Strategia Rozwoju Zrównoważonego Kwidzyna - Agenda 21, Kwidzyn 1999

SZKOŁA PONADGIMNAZJALNA

Klasa IV

8. To warto zobaczyć w Kwidzynie...

Treści:

Próba stworzenia katalogu najważniejszych i najciekawszych miejsc w naszym mieście. Ejsca związane ze sztuką, muzyką, kulturą, zabytki, obiekty zabytkowe, miejsca godne uwagi i odwiedzenia

Literatura dla nauczyciela:

Barganowski A., Michalik H., Michalik K., Rudnik J., Przewodnik szlakami turystycznymi Kwidzyn- Miłosna, Stronno 1997

Rowerem po ziemi kwidzyńskiej, Stowarzyszenie Rozwoju Turystycznego Gmin „Liwa”, bez daty

Wesołowski M., Więckowski S., Przewodnik po powiecie kwidzyńskim, Kwidzyn 2006

Barganowski A., Michalik H., *Przewodnik po Powiślu. Powiat Kwidzyński*, Kwidzyn 2007

(inne przewodniki szukaj w dziale „Literatura)

SZKOŁA PONADGIMNAZJALNA

Klasa IV

9. Honorowi Obywatele Kwidzyna

Treści:

Zebranie i prezentacja podstawowych informacji o Honorowych Obywatelach Kwidzyna

Literatura dla nauczyciela:

Biogramy poszczególnych postaci są dostępne w Biurze Rady Miejskiej, w UM przy ul. Warszawskiej 19

SZKOŁA PONADGIMNAZJALNA

Klasa IV

10. Miasta partnerskie

Treści:

Zebranie i prezentacja podstawowych informacji o miastach partnerskich Kwidzyna, odpowiedź na pytanie: dlaczego zawierane są umowy partnerskie i jakie płyną z tego korzyści?

Literatura dla nauczyciela:

Miasta partnerskie Kwidzyna, „Krople Historii”, zeszyt nr 4, Kwidzyn 2006

Można wykorzystać albumy i opracowania z poszczególnych miast partnerskich, dostępne w pracowni regionalnej przy KCK

